

PROTOCOL D'ACTUACIÓ ENTRE ELS DEPARTAMENTS DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA I D'ENSENYAMENT, DE DETECCIÓ, NOTIFICACIÓ, DERIVACIÓ I COORDINACIÓ DE LES SITUACIONS DE MALTRACTAMENT INFANTIL I ADOLESCENT EN L'ÀMBIT EDUCATIU

Barcelona, 4 de juny de 2012

REUNITS

D'una part, l'Hble. Sr. Josep Lluís Cleries i Gonzàlez, en la seva qualitat de conseller de Benestar Social i Família de la Generalitat, que actua d'acord amb allò que disposa l'article 12 de la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

I de l'altra, l'Hble. Sra. Irene Rigau i Oliver, en la seva qualitat de consellera d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, que actua d'acord amb allò que disposa l'article 12 de la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

Ambdues parts es reconeixen la representació en que actuen i la capacitat legal suficient per a la subscripció d'aquest protocol de col·laboració i alhora

MANIFESTEN

Primer.- Que és funció del Departament de Benestar Social i Família, mitjançant la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, la protecció pública dels maltractaments a persones infants i adolescents i la protecció dels infants i adolescents en situació de risc i de desemparament, d'acord amb la legislació vigent en matèria d'infància i adolescència.

També és funció del Departament de Benestar Social i Família promoure l'establiment de protocols entre les diferents administracions, departaments o serveis, que n'assegurin l'actuació coordinada i integral, especialment en els àmbits de la salut, l'educació, els serveis socials i els cossos de seguretat. d'acord amb el que estableix l'article 22.1 a) de la Llei 14/2010, de 27 de maig dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

Segon.- És funció del Departament d'Ensenyament vetllar per l'escolarització de la població infantil d'entre 0 i 16 anys de Catalunya, i garantir el dret de totes les persones a una educació de qualitat i d'establir la política educativa en l'àmbit de l'ensenyament no universitari, així com la direcció i avaluació dels centres públics del sistema educatiu de Catalunya, la direcció del professorat i personal al servei dels centres públics i la supervisió i relació amb els centres privats concertats del sistema educatiu de Catalunya.

Tercer.- En data 13 de setembre de 2006 es va signar per part de totes les institucions implicades en la protecció a la infància i l'adolescència, el Protocol marc d'actuacions en casos d'abusos sexuals i altres maltractaments greus a menors,

impulsat pel Síndic de Greuges de Catalunya, amb la finalitat d'assegurar una coordinació eficaç en la protecció efectiva dels infants i adolescents i els seus drets i en defensa de la seva integritat i dignitat. Aquest protocol és, a més, el punt de partida per a l'elaboració de protocols específics de relació entre les institucions implicades.

El fet de que la major part de la població infantil i adolescent entre els 0 i 16 anys estigui escolaritzada, fa que el centre educatiu s'erigeixi en una institució clau en la prevenció i detecció de possibles situacions de maltractament infantil. Hem de tenir en compte que els infants i els adolescents passen una part important del dia en aquesta institució que esdevé un espai clau en la seva socialització i és on es realitza una tasca de prevenció molt important i es poden detectar situacions de risc per als infants i adolescents i de maltractaments.

El Departament de Benestar Social i Família mitjançant la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) com a entitat pública competent en matèria de protecció d'infància i adolescència i que té encomanades les tasques de prevenció, detecció i protecció dels infants i adolescents en alt risc social, li correspon liderar la coordinació interinstitucional que s'ha de dur a terme per a l'eficàcia dels processos de detecció i diagnòstic del maltractament i té la responsabilitat de exercir la protecció i tutela dels infants i adolescents desemparats

A més a més l'article 90 de la Llei 14/2010 del drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència encomana a les administracions públiques impulsar el desenvolupament d'actuacions adreçades al conjunt de la comunitat educativa que permetin prevenir, detectar i eradicar el maltractament a infants i adolescents, el comportaments violents, l'assetjament escolar i la violència masclista.

Per tal d'assegurar la coordinació eficaç entre ambdues institucions es fa necessari establir uns mecanismes de derivació i coordinació i uns circuits administratius i tècnics àgils i adients entre l'àmbit educatiu i el de protecció d'infants i adolescents, pel que fa referència a la detecció i notificació de situacions de risc o de abusos sexuals i altres maltractaments infantils, així com establir els circuits de derivació que s'han d'activar per a la protecció efectiva dels infants i els adolescents, tan pel que fa a la prevenció del maltractament, com a la detecció i intervenció quan ja es dona una situació en que concorre el maltractament.

Per tot l'exposat,

ACORDEN

Signar i aprovar el protocol d'actuació entre els Departaments de Benestar Social i Família i d'Ensenyament, de detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu, adjunt

Josep Lluís Cleries i González
Conseller de Benestar Social i Família

Irene Rigau i Oliver
Consellera d'Ensenyament

PROTOCOL DE DETECCIÓ, NOTIFICACIÓ, DERIVACIÓ I COORDINACIÓ DE LES SITUACIONS DE MALTRACTAMENT INFANTIL I ADOLESCENT EN L'ÀMBIT EDUCATIU

ÍNDEX:

- 1. PRESENTACIÓ**
- 2. OBJECTIUS**
- 3. ÀMBIT D'APLICACIÓ**
- 4. PAPER DE L'ÀMBIT EDUCATIU EN LA DETECCIÓ DEL MALTRACTAMENT INFANTIL**
- 5. DEFINICIÓ I TIPOLOGIA DE MALTRACTAMENTS**
- 6. PROCEDIMENT A SEGUIR DESPRÉS DE DETECTAR UN CAS DE MALTRACTAMENT**
- 7. PROTECCIÓ I SEGUIMENT DE L'INFANT MALTRACTAT**
- 8. COL·LABORACIÓ DELS SERVEIS I CENTRES EDUCATIUS AMB LA DGAIA I ELS EQUIPS ESPECIALITZATS D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA PER A VALORAR LES SITUACIONS DE RISC I DE DESEMPARAMENT**
- 9. RECOLLIDA D'UN INFANT EN SITUACIÓ DE DESEMPARAMENT, I SOTA LES FUNCIONS TUTELARS DE LA DGAIA, AL CENTRE EDUCATIU.**
- 10. SEGUIMENT DEL PROTOCOL**
- 11. VIGÈNCIA D'ALTRES PROTOCOLS**
- 12. NORMATIVA BÀSICA**
- 13. BIBLIOGRAFIA**

ANNEXOS:

- 1. DETECCIÓ DELS MALTRACTAMENTS**
- 2. INDICADORS DE MALTRACTAMENT**
- 3. FACTORS DE RISC DE MALTRACTAMENT**
- 4. DOCUMENT DE RECOLLIDA A LES ESCOLES**
- 5. ORGANITZACIÓ TERRITORIAL DE LA DGAIA (SERVEI TERRITORIAL, EFI I UDEPMI)**
- 6.- ORGANITZACIÓ ÀMBIT EDUCATIU**
- 7. RUMI: COORDINACIÓ I TREBALL EN XARXA**

1. PRESENTACIÓ

En data 13 de setembre de 2006 es va signar per part de totes les institucions implicades en la protecció a la infància i l'adolescència, el Protocol marc d'actuacions en casos d'abusos sexuals i altres maltractaments greus a menors, impulsat pel Síndic de Greuges de Catalunya, amb la finalitat d'assegurar una coordinació eficaç en la protecció efectiva dels infants i adolescents i els seus drets i en defensa de la seva integritat i dignitat. Aquest protocol és, a més, el punt de partida per a l'elaboració de protocols específics de relació entre les institucions implicades.

El fet de que la major part de la població infantil i adolescent entre els 0 i 16 anys estigui escolaritzada, fa que el centre educatiu s'erigeixi en una institució clau en la prevenció i detecció de possibles situacions de maltractament infantil. Hem de tenir en compte que els infants i els adolescents passen una part important del dia en aquesta institució que esdevé un espai clau en la seva socialització i és on es realitza una tasca de prevenció molt important i es poden detectar situacions de risc per als infants i adolescents i de maltractaments.

La Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) com a entitat pública competent en matèria de protecció d'infància i adolescència i que té encomanades les tasques de prevenció, detecció i protecció dels infants i adolescents en alt risc social, li correspon liderar la coordinació interinstitucional que s'ha de dur a terme per a l'eficàcia dels processos de detecció i diagnòstic del maltractament i té la responsabilitat de exercir la protecció i tutela dels infants i adolescents desemparats .

A més a més l'article 90 de la Llei 14/2010 del drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència encomana a les administracions públiques impulsar el desenvolupament d'actuacions adreçades al conjunt de la comunitat educativa que permetin prevenir, detectar i eradicar el maltractament a infants i adolescents , el comportaments violents, l'assetjament escolar i la violència masclista.

Per tal d'assegurar la coordinació eficaç entre ambdues institucions es fa necessari establir uns mecanismes de derivació i coordinació i uns circuits administratius i tècnics àgils i adients entre l'àmbit educatiu i el de protecció d'infants i adolescents, pel que fa referència a la detecció i notificació de situacions de risc o de abusos sexuals i altres maltractaments infantils, així com establir els circuits de derivació que s'han d'activar per a la protecció efectiva dels infants i els adolescents, tan pel que fa a la prevenció del maltractament, com a la detecció i intervenció quan ja es dona una situació en que concorre el maltractament.

2. OBJECTIUS

Els objectius que persegueix aquest protocol són:

- a) Detectar les situacions de maltractament dels infants i adolescents

- b) Assegurar l'exercici de les funcions d'assistència i de protecció immediata dels infants i adolescents
- c) Garantir la comunicació i notificació dels supòsits de sospita o certesa de maltractaments, ja siguin greus, moderats o lleus
- d) Possibilitar l'activació dels recursos per a la protecció dels infants i els adolescents o, en el seu cas la derivació als diferents serveis per a l'estudi i seguiment de la situació de l'infant o adolescent.
- e) Millorar la derivació i coordinació entre les diferents institucions que estan implicades en el circuit davant un procés de maltractament (centre educatiu, EAP, Serveis socials, serveis de salut, cossos de seguretat, equips tècnics, DGAIA).
- f) Garantir l'efectivitat del dret dels infants i adolescents de rebre l'atenció o la protecció que requereixin en cada cas
- g) Prevenir les situacions de maltractaments dels infants i adolescents.

3. AMBIT D'APLICACIÓ

1. Pel que fa a l'àmbit educatiu, a tots els centres on assisteixen infants i adolescents fins els 18 anys.

- Centres i serveis que tenen cura d'infants de menys de sis anys
- Centres d'educació primària i d'educació secundària i formació professional.

2. Pel que fa a l'àmbit d'infància i l'adolescència en risc o en situació de desemparament s'aplica a la DGAIA a través de la competència i funcions que tenen els Serveis Territorials d'Atenció a la Infància i l'Adolescència de Barcelona, Barcelona comarques, Girona, Lleida, Tarragona i Terres d'Ebre del Departament de Benestar Social i Família i a la Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI).

L'àmbit territorial d'aquest protocol és el de Catalunya sense perjudici que dins del seu marc general es puguin fer protocols adaptats a l'organització i circuits de cada territori.

4.- PAPER DE L'ÀMBIT EDUCATIU EN LA DETECCIÓ DEL MALTRACTAMENT INFANTIL

Els àmbits bàsics d'actuació mitjançant els quals es poden detectar els casos d'infants maltractats són els següents :

- Àmbit d'educació
- Àmbit de salut
- Àmbit Social
- Àmbit policial
- Àmbit del lleure (associacions, casals, etc.)
- Altres

Els centres educatius són un dels espais on els infants i adolescents desenvolupen una part important de la seva activitat i de la seva socialització. En el desenvolupament de l'activitat educativa el professorat observa els infants en la seva interacció continuada amb els iguals i la seva relació amb les famílies. A més, la comunicació diària amb l'infant, afavoreix que pugui explicar el que li passa proporcionant-li seguretat, ajuda i protecció.

El coneixement dels processos familiars i socials en què els infants es troben immersos és clau en les tasques de *prevenció, detecció i suport* als infants amb necessitats no cobertes pel seus progenitors o tutors legals.

Els centres educatius poden detectar situacions de desatenció familiar o factors de risc que són clau per a la prevenció del maltractament infantil.

Davant d'una situació de maltractament els professionals de l'àmbit educatiu han d'oferir el context d'ajuda necessari. El Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya estableix a l'article 11 que "l'alumnat té dret que els centres educatius guardin reserva sobre tota la informació de què disposin, relativa a les seves circumstàncies personals i familiars, sens perjudici de satisfer les necessitats d'informació de l'administració educativa i els seus serveis, de conformitat amb l'ordenament jurídic, i de l'obligació de comunicar a l'autoritat competent totes aquelles circumstàncies que puguin implicar maltractaments per a l'alumnat o qualsevol altre incompliment dels deures establerts per les lleis de protecció del/ de la menor".

5.- DEFINICIÓ I TIPOLOGIA DE MALTRACTAMENTS

5.1 Definició i tipologia de maltractaments

Entenem per maltractament la situació en que un infant o adolescent és objecte de violència, física o psíquica, sexual i/o emocional, o privació dels seus drets i del seu benestar, per acció o per omissió, per part dels pares i/o cuidadors, les

persones de qui generalment depèn per al seu desenvolupament correcte o per part de qualsevol altra persona.

Podem distingir diversos tipus de maltractaments :

Maltractament físic. És qualsevol acció no accidental per part dels pares o de les persones que en tenen cura dels infants que els provoqui danys físics o malalties.

Negligència o abandonament. Es produeix quan les necessitats bàsiques de l'infant o l'adolescent (físiques, socials i psicològiques) no són ateses, de manera temporal o permanent, per cap dels membres del grup on conviu. (alimentació, higiene, atenció mèdica, educació, vestit, vigilància, seguretat)

Maltractament psicològic o emocional. Es aquella situació crònica en la qual les persones adultes responsables de l'infant, amb actuacions o privacions, li provoquen sentiments negatius envers la pròpia autoestima, i li limiten les iniciatives que té (menyspreu continuat, refús verbal, insult, intimidació, discriminació...).

Maltractament sexual. Situació en la que un infant o adolescent és utilitzat per satisfer els desitjos sexuals d'un adult, ja sigui presenciant o participant en activitats sexuals que violen els tabús socials i legals de la societat o per les quals no està preparat. (incest, violació, tocaments, seducció verbal, masturbació en presència d'un menor, pornografia...)

Maltractament prenatal. Es produeix quan una dona en procés de gestació no té cura, de forma conscient o inconscient, de les atencions que demana el seu estat, amb risc de perjudicar el fetus.

Sotmetiment químic-farmacèutic. És aquella situació en que es sotmet l'infant o adolescent a qualsevol tipus de drogues, sense necessitat mèdica, que l'incapacita per al desenvolupament de l'autonomia, la resistència o el control.

Pot ser causada per l'anomenada *síndrome de Münchhausen* "per poders", que es dóna quan els pares o les persones cuidadores simulen malalties a l'infant, se'l sotmet a contínues exploracions mèdiques o a ingressos hospitalaris, al·legant símptomes ficticis de manera activa pel propi adult.

Maltractament institucional. És causat per qualsevol legislació, procediment, actuació o omissió procedent dels poders públics o derivada de l'actuació individual del professional relacionada directament o indirectament amb el món de l'infant, que pot generar situacions per acció i/o omissió que impedeixin el millor desenvolupament dels infants i els adolescents.

Explotació laboral Situació en la que s'utilitza un infant o adolescent en edat no laboral per a treballs on s'obtingui qualsevol tipus de guany .

Explotació sexual. S'indueix o s'oblige l'infant o adolescent a activitats de prostitució i/o pornografia.

5.2 Valoració del maltractament

El Protocol Marc estableix dos grans grups de possibles situacions:

Sospita fonamentada d'un maltractament o abús sexual : el diagnòstic dels indicadors detectats pel centre educatiu no permeten confirmar la certesa d'un maltractament o abús sexual infantil.

Certesa de diagnòstic d'abús sexual o maltractament: Situacions en les que un professional detecta que hi ha indicadors evidents que permeten confirmar l'existència d'un maltractament o abús sexual infantil.

Podem classificar el maltractament **des del punt de vista de la gravetat** en lleu, moderat o greu. La valoració global del maltractament té a veure amb les conseqüències i els danys que s'infligeixen a l'infant o adolescent.

La valoració que es faci del maltractament – lleu, moderat o greu- orientarà la intervenció social per garantir-ne la protecció i l'atenció o cura de les necessitats bàsiques infantils.

Maltractament lleu es produeix quan es dona amb poca freqüència i la intensitat és baixa. Habitualment aquestes situacions es poden resoldre des del mateix centre educatiu i Inspecció, amb l'assessorament i suport que aquest pugui fer a la família i/o amb la intervenció dels serveis del territori adients en cada cas. De vegades, però, cal comptar amb el suport i l'ajuda dels Serveis Socials Bàsics, per al qual cosa es comunica per escrit el cas a aquests serveis de primer nivell.

Maltractament moderat es produeix quan, malgrat que la intensitat i freqüència del maltractament no és greu, es tenen dubtes raonables sobre la possibilitat de que es puguin produir danys més greus en el futur. Cal derivar per escrit el cas a Serveis Socials bàsics que seran els encarregats de valorar si s'escau derivar el cas als Serveis Socials especialitzats. Atès que el ventall de situacions que podem qualificar de moderades és ampli, en cas de dubte sempre es pot comptar amb l'assessorament de la DGAIA a fi de valorar si es tracta d'un cas prou delicat com per derivar-lo a l'EAIA per a fer-ne un estudi regular o si, fins i tot, cal la intervenció urgent de la DGAIA per tal de protegir l'infant immediatament

Maltractament greu es dona quan perilla la integritat física o psíquica o emocional de l'infant o adolescent que provoca o pot provocar danys significatius en el seu desenvolupament. Cal comunicar-ho per escrit a la DGAIA per tal que aquesta, en exercici de les seves competències i d'acord amb la normativa i les directrius vigents, actuï en la forma més adient per a la protecció de l'infant/adolescent,.

També cal fer les coordinacions amb els equips (SBAS/EAIA) si tenen coneixement que estan fent seguiment del cas o el coneixen.

5.3 Situacions de risc i de desemparament

Els responsables dels centres escolars i els mestres i professors han de vetllar per la protecció dels infants i els adolescents maltractats o en situació de risc de maltractament.

Entre les situacions de desprotecció social de l'infant o adolescent poden distingir :

- a) Les situacions de risc
- b) Les situacions de desemparament

Les situacions de risc són desatencions que perjudiquen el desenvolupament personal o social de l'infant, i que un cop detectades requereixen mesures de prevenció i reparació orientades a eliminar o disminuir, dins del nucli familiar, els factors de risc i dificultat social .

La situació de risc es caracteritza perquè la protecció efectiva de l'infant o adolescent no requereix la separació de la seva família.

Les situacions de desemparament són desatencions bàsiques que perjudiquen el desenvolupament integral de l'infant o adolescent i que un cop detectades requereixen mesures de protecció que impliquin la seva separació del nucli familiar.

La situació de desemparament es caracteritza perquè la protecció efectiva de l'infant o adolescent fa necessària la separació del seu nucli familiar

5.4.- Indicadors de maltractament

Es refereixen a les observacions fetes en relació amb l'aspecte físic de l'infant/adolescent, l'aspecte emocional, el seu comportament, el nivell de desenvolupament i/o d'aprenentatge, la relació dels seus pares o guardadors amb ell/a, i el context social familiar i personal en el que es mou l'infant/adolescent, que fan pensar que podria trobar-se en una situació de maltractament o en risc de patir-lo.

La relació la trobareu a l'annex "2". Per bé que la detecció de situacions de risc de maltractament es fa en base a indicadors, aquesta és una nomenclatura bàsica utilitzada entre els professionals de l'àmbit de la protecció. En aquest annex trobareu que els indicadors s'han desglossat en observacions per tal d'utilitzar un llenguatge adreçat als professionals de tots els àmbits (no només als de protecció) i a la ciutadania en general.

5.5 Factors de risc de maltractament

Són les condicions físiques, psicològiques, socials o ambientals que poden afavorir l'aparició d'una situació adversa pel desenvolupament de l'infant o adolescent.

La relació la trobareu a l'annex "3"

6.- PROCEDIMENT A SEGUIR DESPRÉS DE DETECTAR UN CAS DE MALTRACTAMENT

Si el maltractament observat pel centre educatiu, d'acord amb els indicadors continguts en aquest Protocol, i el risc detectat i l'acció recomanada pel Mòdul de Gestió del Risc del Registre Unificat de Maltractaments Infants, és LLEU O MODERAT i PER TANT no requereix d'una acció protectora immediata, el centre educatiu/EAP/inspecció sol·licitarà la coordinació* amb els Serveis Socials Bàsics de la zona on viu la família de l'infant per tal de poder iniciar un treball conjunt enfocat a resoldre la situació detectada. Els Serveis Socials Bàsics seran els encarregats de fer l'estudi de la situació i valorar, si s'escau, la derivació del cas als Serveis Socials Especialitzats (EAIA) en cas que es consideri que l'infant es troba en una situació de risc de desemparament.

Si el maltractament observat pel centre educatiu, d'acord amb els indicadors continguts en aquest Protocol, i el risc detectat i l'acció recomanada pel Mòdul de Gestió del Risc del Registre Unificat de Maltractaments Infants, posa a l'infant/adolescent en una situació que aconsella dur a terme accions protectores de forma immediata o bé fer un estudi urgent de la situació, el centre educatiu ho comunicarà per escrit a la DGAIA (a través del Servei Territorial en horari laboral o de la UDEPMI les 24 hores del dia, accessible mitjançant el telèfon Infància Respon 900 300 777 *) que posarà en marxa els dispositius necessaris per a l'efectiva protecció de l'infant/adolescent i la derivació a l'equip pertinent. Simultàniament, el centre educatiu ho comunicarà també a la Fiscalia de Menors o al Jutjat de Guàrdia.

Si és evident que s'ha produït un maltractament físic o abús sexual, la direcció del centre es posarà immediatament en contacte amb el servei sanitari o l'Hospital de referència de la zona per tal de prendre les mesures que correspongui i traslladar l'infant o adolescent al centre hospitalari.

Es tracti o no d'una urgència hospitalària, la direcció del centre educatiu ho comunicarà a la DGAIA (a través del Servei Territorial en horari laboral o de la UDEPMI les 24 hores del dia, accessible mitjançant el telèfon Infància Respon 900 300 777*) per tal de que coordinin les actuacions pertinents, i si s'escau, activin a l'equip especialitzat (EAIA o EVAMI) i s'adoptin les actuacions protectores adients. Simultàniament ho comunicaran a la Fiscalia de Menors o al Jutjat de guàrdia.

* La DGAIA està desenvolupant una WEB, que s'anomenarà **Infància Respon**, a través de la qual, quan es posi en funcionament, caldrà que els professionals de les escoles facin les comunicacions de situacions de maltractament, tant les lleus com les moderades o les greus. És a dir, la comunicació de situacions greus a la DGAIA així com les sol·licituds de coordinació a SSB s'hauran de fer mitjançant el sistema **Infància Respon**. Aquest aplicatiu tindrà com a Base de Dades el **Registre Unificat de Maltractament Infants (RUMI)** que s'integra en el **SINI@** en el qual quedaran registrades aquestes situacions detectades, a efectes de prevenció, protecció i prospecció de dades.

Mentre la Web Infància Respon no estigui en funcionament, les comunicacions per escrit de situacions urgents es faran a DGAIA mitjançant el Servei Territorial o de la UDEPMI que té actiu el telèfon 900.300.777 les 24 hores del dia. Les situacions no urgents s'hauran de coordinar amb els SSB utilitzant els canals habituals.

En qualsevol cas, la direcció del centre educatiu informarà la família de l'infant o adolescent de les actuacions que s'estiguin realitzant, d'acord amb l'apartat 4.1 del Protocol Marc de 2006.

7.- PROTECCIÓ I SEGUIMENT DE L'INFANT MALTRACTAT

Un cop la direcció del centre, a través del Servei Territorial en horari laboral o de la UDEPMI les 24 hores del dia, accessible mitjançant el telèfon Infància Respon 900 300 777*, ha posat en coneixement de la DGAIA l'existència d'una situació de maltractaments aquesta iniciarà el procediment de protecció i activarà, si s'escau, l'equip especialitzat que correspongui.

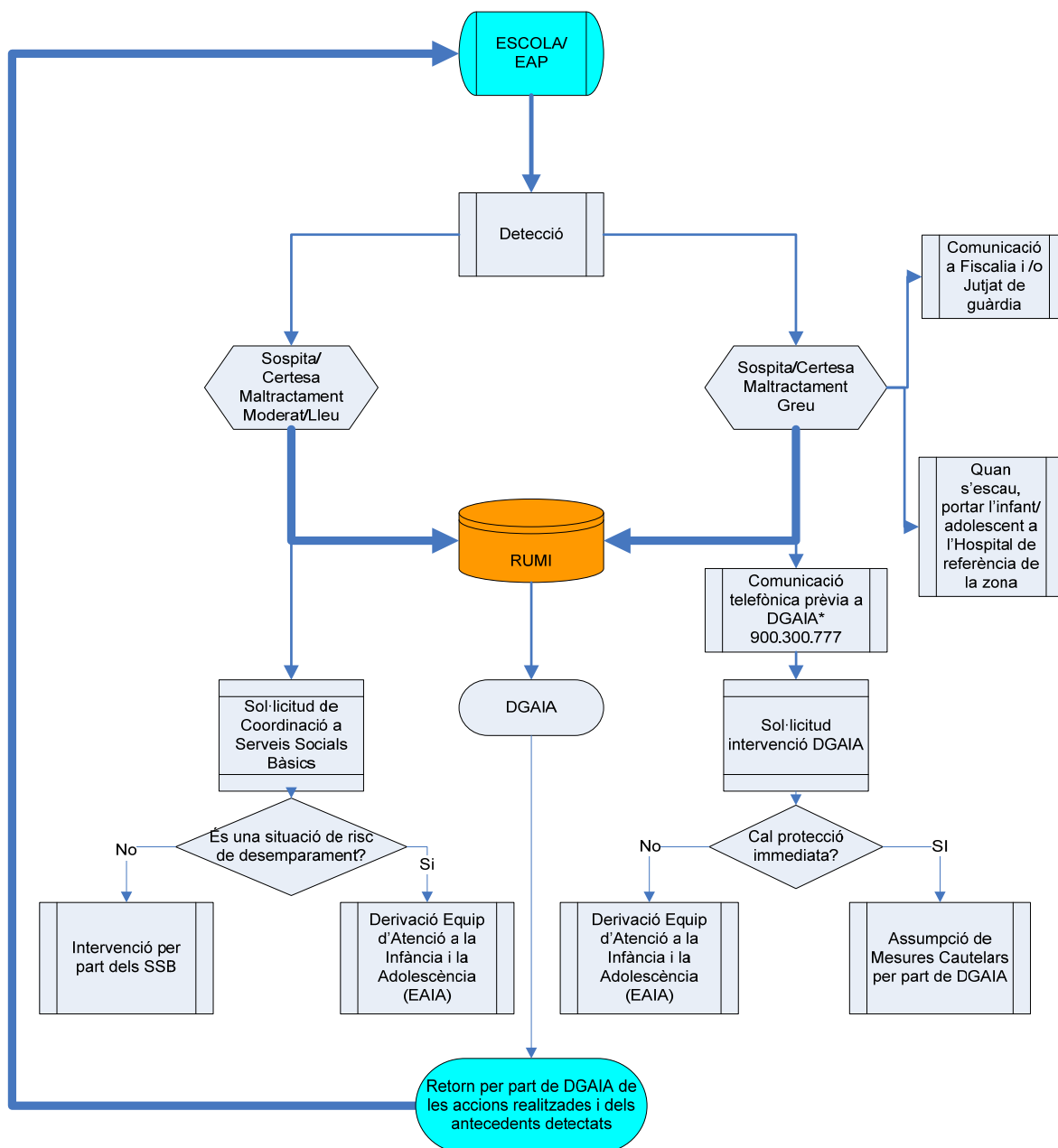
Es mantindrà la confidencialitat de les dades dels professionals que han intervingut en el procediment, d'acord amb la legislació administrativa, de serveis socials, d'infància i adolescència i de protecció de dades personals, llevat que existeixi un manament judicial exprés que requereixi la seva identificació.

En el supòsit que sigui convenient adoptar una mesura cautelar de protecció per a l'infant o adolescent, la DGAIA dictarà urgentment una declaració de desamparament preventiu i acordarà la mesura de protecció més adequada. La DGAIA notificarà aquesta resolució als pares, tutors i/o guardadors.

La DGAIA farà el retorn informatiu al centre educatiu, comunicant les gestions que s'han dut a terme per escrit.

Mentre l'infant continuï assistint al mateix centre educatiu, caldrà que el centre es coordini amb els professionals dels serveis que intervenen en el nucli familiar per tenir coneixement de la situació familiar de l'infant, per entendre i interpretar les seves conductes així com per oferir espais d'escolta i contenció emocional.

*Quan diem DGAIA ens referim al Serveis territorials en horari laboral i a la UDEPMI, les 24 hores del dia (mitjançant el telèfon 900.300.777)

Gràfic 1. Circuit de notificació, derivació i comunicació en els casos de sospita o certesa de maltractament.

*Quan diem DGAIA ens referim al Serveis territorials en horari laboral i a la UDEPMI, les 24 hores del dia (mitjançant el telèfon 900.300.777)

8.- COL-LABORACIÓ DELS SERVEIS I CENTRES EDUCATIUS AMB LA DGAIA I ELS EQUIPS ESPECIALITZATS D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA PER A VALORAR LES SITUACIONS DE RISC I DE DESEMPARAMENT

En l'exercici de les seves competències com a organisme de protecció de la infància i l'adolescència, la DGAIA pot demanar la col·laboració dels serveis i els centres educatius, que han de cooperar i facilitar-ne la intervenció.

Així mateix, els serveis i centres educatius han de facilitar, a sol·licitud (per escrit/E-mail) de la DGAIA o dels serveis tècnics especialitzats d'atenció a la infància i a l'adolescència, la informació sobre les circumstàncies personals i familiars de l'infant i dels seus pares, tutors o guardadors, mitjançant els corresponents informes, amb l'objectiu d'obtenir els elements necessaris per valorar quina és la seva situació, si es donen circumstàncies que poden implicar maltractaments o qualsevol altre incompliment dels deures establerts per les lleis de protecció de l'infant o adolescent i valorar si es troba en una situació de risc o de desempament i prendre les mesures protectores adients.

Excepcionalment, en casos molt justificats i prèvia petició per escrit a la direcció del centre educatiu, l'EIA ha de poder tenir accés a un infant o adolescent en el recinte escolar quan s'està estudiant la situació de desempament i els pares, tutors o guardadors no col·laboren i no faciliten l'accés dels professionals a l'infant.

9.- RECOLLIDA D'UN INFANT EN SITUACIÓ DE DESEMPARAMENT I SOTA LES FUNCIONS TUTELARS DE LA DGAIA AL CENTRE EDUCATIU

La recollida d'un infant en situació de desempament i sota les funcions tutelars de la DGAIA es realitzarà prioritàriament fora de l'entorn del centre educatiu. Només després d'haver esgotat totes les intervencions professionals i recursos necessaris per poder notificar l'assumpció de funcions tutelars i executar la mesura de protecció adoptada en relació a l'infant i, en casos estrictament necessaris, es durà a terme la recollida d'un infant al centre educatiu on està matriculat. En aquest supòsit es procedirà de la següent manera:

1. Els Serveis Territorials de la DGAIA, directament o per mitjà de l'equip tècnic competent del seguiment de la família* i de l'infant (EAIA, ETCA, EVAMI, ECEVU), comunicarà a la direcció del centre educatiu la necessitat de realitzar la recollida de l'infant al centre.
2. La DGAIA explicarà en què consistirà aquesta recollida i juntament amb l'equip tècnic competent i la direcció del centre acordaran, en el seu cas, una data i hora per tal de procedir a la recollida de l'infant.

* L'equip tècnic competent és aquell que ha elaborat el estudi diagnòstic de la situació del menor i la seva família i ha fet la proposta d'intervenció de la DGAIA. A l'actualitat els equips tècnics competents són : EAIA, ETCA, EVAMI i ECEVU.

3. Un cop establerta l'operativa més adient per dur a terme la recollida, els efectius dels Mossos d'Esquadra, que prèviament s'hagi determinat, en els supòsits previstos en el Protocol signat entre la Secretaria de Seguretat i la Secretaria d'Infància i Adolescència, de juny de 2010, acompanyaran als professionals de la DGAIA per tal que aquests puguin fer-la efectiva al lloc on s'hagi establert prèviament. Els professionals de la DGAIA seran els responsables dels desenvolupament de la recollida: notificació, recollida, informació a infants o adolescents i familiars i trasllat dels infants o adolescents; utilitzaran els seus propis recursos per tal de traslladar l'infant recollit als centres o dependències de la DGAIA que es designin. Els Mossos d'Esquadra donaran una protecció integral en tot el procés de la recollida, per tal de garantir la integritat física dels professionals que han de dur-la a terme i de l'infant que s'ha de recollir. En tot moment l'infant o adolescent estarà acompanyat pel director/a o per la persona que aquest/a designi.
4. Els professionals de la DGAIA entregaran al director del centre educatiu un document de comunicació al centre per tal que lliurin l'infant als professionals de la DGAIA (document annex 4)
5. Els professionals de la DGAIA fan la notificació a la família i si això no és possible, els professionals de l'equip tècnic competent (EAIA, ETCA, EVAMI, ECEVU) realitzaran les gestions pertinents per tal de poder localitzar els pares, tutors o guardadors de l'infant al domicili familiar o bé al lloc de treball o qualsevol altre adreça possible per tal de donar-los la corresponent notificació de la resolució d'assumpció de funcions tutelars sobre l'infant per part de la DGAIA. També facilitaran una citació als pares, tutors o guardadors per tal que compareguin a les dependències dels Serveis Territorials d'Atenció a la Infància i l'Adolescència on se'ls informará de les actuacions realitzades amb el seu fill. L'equip tècnic competent responsable del seguiment de la família de l'infant estarà present a les dependències dels Serveis Territorials d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.
6. En el cas de que malgrat totes les actuacions anteriors no hagi estat possible localitzar els pares, tutors o guardadors abans que finalitzi l'horari escolar, hi haurà en el recinte escolar un professional adscrit als Serveis Territorials d'Atenció a la Infància i l'Adolescència i/o EAIA, a l'hora de sortida del centre educatiu esperant els pares, tutors o guardadors, per tal que els comuniquin que els infants o adolescents han estat recollits del centre i on poden adreçar-se als efectes de que els hi donin les explicacions.
7. Si es fa necessari, es demanarà el suport dels Mossos d'Esquadra, en els supòsits previstos en el Protocol signat entre la Secretaria de Seguretat i la Secretaria d'Infància i Adolescència, de juny de 2010.
8. Quan no s'hagi produït la trobada entre el professional de l'EAIA i els pares el dia de la recollida i en cas que els pares, tutors o guardadors, el dia següent o posteriors demanessin informació al centre educatiu, la direcció del centre els redreçarà a DGAIA

10.- SEGUIMENT DEL PROTOCOL

Per tal de realitzar un seguiment de l'aplicació d'aquest *protocol de detecció, notificació i derivació en l'àmbit educatiu de les situacions de maltractament infantil*, s'ha de constituir una Comissió Tècnica de Seguiment per membres del Departament d'Ensenyament i del Departament de Benestar Social i Família que es reuneixi periòdicament per tal d'avaluar el desenvolupament i seguiment d'aquest protocol.

11.- VIGÈNCIA D'ALTRES PROTOCOLS D'ÀMBIT TERRITORIAL INFERIOR

Aquest Protocol deixa sense efecte els d'àmbit territorial inferior que estiguin en vigor en la data de signatura d'aquest , en allò que els contradigui, llevat de que es tracti de circuits específics del territori .

12. NORMATIVA BÀSICA

- Convenció dels Drets de l'Infant, de 20 de novembre de 1989. ratificada per l'estat espanyol en data 30/11/1990
- Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006. (article 17)
- Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'enjudiciament civil.
- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials.
- Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació
- Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència
- Llei 25/2010, de 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i a la família.
- Reglament de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, aprovat per Decret 2/1997 de 7 de gener, modificat parcialment pel Decret 127/1997, de 27 de maig.
- Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya. (article 11)
- Decret 142/2010, d'11 d'octubre pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials

13.- BIBLIOGRAFIA

Els Maltractaments Infantils a Catalunya: detecció, intervenció i derivació dels maltractaments infantils pels professionals de l'ensenyament. Departament de Benestar Social, Direcció General d'Atenció a la Infància. Barcelona, 1991.

Protocol Marc d'Actuacions en casos d'abusos sexuals i altres maltractaments greus a menors. Síndic de Greuges de Catalunya. Setembre 2006.

Guía de Actuación en situaciones de Desprotección infantil: Recepción, investigación, evaluación inicial y elaboración del plan de intervención. Diputación Foral de Guipuzkoa. San Sebastián, 2006.

El Context escolar i els infants en risc de maltractament. Ajuntament de Barcelona, Direcció de Benestar Social. Barcelona, 2007

El Maltrato Infantil. Propuesta de Actuación para su detección desde el ámbito educativo. Gobierno de Aragón, Instituto Aragonés de Servicios Sociales. Zaragoza, 2007.

Atención al Maltrato Infantil desde el Ámbito Educativo. Región de Murcia, Consejería de Trabajo y Política Social. Murcia del Carmen, 2007.

ANNEXOS

1. DETECCIÓ DELS MALTRACTAMENTS

En la fase de detecció, es tracta de reconèixer o identificar una sèrie de senyals o indicadors físics, comportamentals i/o acadèmics de l'infant i indicadors sobre el comportament i actituds de la família de les possibles situacions de sospita o certesa de maltractament.

Els professionals de l'àmbit educatiu tenen el coneixement de les diferents etapes evolutives dels infants, les seves característiques comportamentals i el nivell d'atenció /cura que mostren els pares/tutors/guardadors respecte els seus fills, tant amb relació a les qüestions formatives com a les afectives i de cura personal.

En el moment que el mestre o professor observa o detecta que l'infant o adolescent presenta dificultats que poden estar incidint desfavorablement en el seu desenvolupament, vehicula l'intercanvi d'informació amb els pares , tutors legals o guardadors per poder analitzar el que està passant des d'una perspectiva més global.

Que els infants presentin indicadors de risc no significa que es trobin en situació de maltractament; hi ha situacions familiars que també poden provocar simptomatologia en l'infant o adolescent. Mitjançant l'entrevista amb els pares, tutors legals o guardadors, el mestre o professor pot accedir a aquesta informació sobre la situació familiar, orientar els pares en cas que necessitin ajut i tenir elements per donar suport a l'infant o adolescent. El contacte amb els pares també té l'objectiu de valorar el posicionament i la disposició d'aquests per col·laborar amb el centre educatiu, la percepció o el grau de consciència i la seva implicació per tal de buscar solucions al respecte, la motivació i capacitat per modificar la situació. La recollida sistemàtica d'indicadors de risc pot ajudar en la detecció de les situacions de *risc de maltractament*.

La missió principal del mestre o professor no és provar l'existència i evidència del maltractament en un o adolescent. El professor no és un investigador; altres professionals més especialitzats en aquests temes seran els encarregats de comprovar efectivament i confirmar l'existència de maltractament, les seves característiques concretes, i el tipus d'actuació o derivació que cal fer.

2. INDICADORS DE MALTRACTAMENT

S'han agrupat els indicadors de maltractament en blocs o àrees d'observació. Cada indicador s'ha desglossat en una sèrie d'observacions per tal de facilitar la tasca de detecció dels professionals atès que els apropa a la quotidianitat i la realitat del treball des de cada àmbit d'actuació (salut, educació, policial i de serveis socials).

Aquests indicadors s'aplicaran en el marc d'actuació que correspongui d'acord amb el Mòdul de Gestió del Risc del Registre Unificat de Maltractaments Infants. Cal tenir en compte que el bloc E (Context Social, familiar i personal de l' o adolescent) del MSGR, està referit a factors de risc, més que a indicadors

A. ASPECTE FÍSIC I SITUACIÓ PERSONAL DE L'INFANT

A1. La higiene de l'infant és deficient

- 1 Porta la roba bruta
- 2 Presenta olors desagradables
- 3 Porta roba i/o calçat inadequats
- 4 Presenta una higiene corporal deficient
- 5 Mostra lesions cutànies amb enrogiment de la pell a la zona dels bolquers

A2. L'alimentació de l'infant és descuidada o insuficient

- 1 Assisteix a l'escola sense esmorzar i no en porta
- 2 Demana o roba menjar, diu que passa gana, que a casa no li donen menjar
- 3 Hi ha indicis d'una alimentació molt deficient i inadequada

A3. L'infant mostra cansament habitual

- 1 Es mostra cansat sense justificació
- 2 S'adorm a classe

A4. Manifestacions de dolences físiques per part de l'infant

- 1 Es queixa sovint de dolor (mal de panxa, mal de cap...)
- 2 Està constantment malalt/a
- 3 Presenta ferides, cops, etc., que semblen produïdes accidentalment

A5. L'infant és receptor de violència física de forma intencionada

- 1 Presenta ferides o rascades
- 2 Presenta senyals de mossegades
- 3 Presenta cops en el cos
- 5 Presenta cremades
- 6 Presenta manca de flocs de cabell
- 8 Presenta vessaments oculars
- 10 Presenta talls o punxades
- 11 Presenta fractures òssies
- 14 Presenta dolor en determinades parts del cos
- 15 Manifesta o assenyala amb gestos que els seus progenitors són els causants de les lesions
- 16 Manifesta que està sent receptor de violència física per part d'algú del seu entorn
- 17 Dóna explicacions estranyes o poc convincents respecte a les lesions que presenta

A6. L'infant pot estar patint actualment abusos sexuals

- 1 Presenta dolor / picor en la zona anal / genital
- 2 Té molèsties quan camina o s'asseu
- 4 És una nena o adolescent embarassada (especialment si es nega a identificar al pare)

- 9 Presenta dolors freqüents sense causa aparent
- 12 Hi ha indicis que l'estan forçant en activitats sexuals (abús sexual)
- 13 Explica que està patint abusos sexuals per part d'algú del seu entorn
- 14 Manifesta o assenyala amb gestos que els seus progenitors són els causants de l'abús sexual
- 15 Dóna explicacions estranyes o poc convincents respecte a les lesions que presenta

A7. L'infant va patir, en el passat, maltractament

- 1 Va patir, en el passat, algun tipus d'abús sexual
- 2 Va patir, en el passat, agressions físiques
- 3 Va patir, en el passat, maltractament prenatal

A8. L'infant té símptomes compatibles amb haver patit o estar en risc de patir mutilació genital

- 2 Hi ha indicis d'haver patit una MGF: ve trista del viatge al seu país...
- 3 Hi ha indicis que fan pensar que pot estar en risc de patir una MGF

A9. Manifestacions d'altres persones, professionals o membres de la família

- 1 Han observat situacions que fan pensar en un abús sexual o sospiten
- 2 Diuen que els progenitors o guardadors el peguen
- 3 Senten que rep agressions verbals i/o físiques (cops, plors, crits, etc.)

A10. Situacions que fan que l'infant es trobi greument desprotegit

- 1 Està en una situació sobrevinguda en què ningú se'n fa càrrec
- 2 Pateix una desatenció alimentària que per edat o condicions especials suposa un risc de mort
- 4 No rep el tractament per una malaltia greu, posant en risc la seva vida
- 8 Pateix una situació de perill greu que li fa sol·licitar protecció immediata
- 9 Pateix amenaces de mort o abandonament dels progenitors o guardadors

B. ÀREA EMOCIONAL I COMPORTAMENTAL DE L'INFANT

B1. Conductes dissocials i/o agressives de l'infant (dintre o fora de l'escola)

- 1 Comet petits furtis
- 3 Presenta una conducta agressiva física contra terceres persones
- 4 Presenta una conducta agressiva verbal contra terceres persones
- 5 Presenta una conducta destructiva amb objectes
- 6 Es relaciona amb un grup d'amics conflictiu
- 7 Manté sovint conductes de provocació (desafiant...)
- 8 Fa actes de vandalisme, racisme o xenofòbia
- 9 Transgredeix les normes sistemàticament i menteix

B2. Conductes de risc vers el mateix infant (dintre o fora de l'escola)

- 3 S'exposa a situacions de risc (conducció temerària, *metring*, mal ús de les tecnologies)
- 4 Diu coses que indiquen que pensa sovint en el suïcidi o ha fet un intent de suïcidi
- 5 S'autolesiona

- 6 Es provoca el vòmit, pren laxants, es nega a menjar...
- 7 Presenta manca d'autocontrol

B3. L'infant consumeix substàncies tòxiques

- 1 Consumeix alcohol
- 2 Consumeix altres drogues
- 4 Consumeix tabac
- 5 S'observen estats que fan pensar que ha consumit (ulls vermells, olor d'alcohol, eufòria/tristesia...)
- 6 Presenta símptomes compatibles amb una síndrome d'abstinència

B4. Manifestacions de por i/o angoixes

- 1 Manifesta accions defensives davant qualsevol aproximació física
- 2 No vol fer activitats que requereixen mostrar parts del cos (per amagar cops...)
- 3 Sembla tenir por dels seus progenitors o manifestar-los rebuig
- 4 No vol anar-se'n a casa
- 5 Mostra un alt nivell d'ansietat davant activitats normals com el canvi de bolquers
- 6 Presenta dificultats greus per calmar-se en braços de qui en té cura
- 7 Es preocupa molt d'estar a l'alçada de les expectatives dels progenitors o per ser acceptat
- 8 Mostra sentiments de culpabilitat de la situació viscuda
- 9 Manifesta que no el deixen entrar a casa o que l'han fet fora
- 10 Mostra senyals d'ansietat
- 11 Manifesta que vol ingressar a un centre

B5. Alteracions en la relació amb els altres (dintre o fora de l'escola)

- 1 Manifesta una familiaritat excessiva amb estranys (marxa fàcilment amb persones desconegudes)
- 2 Crida contínuament l'atenció
- 3 Fa demandes continuades d'afectivitat
- 4 No interacciona, no fixa la mirada, sovint sembla absent
- 5 Sembla tenir dificultat per formar vincles afectius estables
- 6 Presenta problemes de relació amb el grup d'iguals

B6. Altres manifestacions d'alteració de l'estat d'ànim

- 1 Mostra un aspecte trist i/o plora sovint sense causa aparent
- 2 Es mostra passiu i retret i/o s'aïlla
- 3 Fa comentaris que semblen indicar que té una autoestima baixa
- 4 Manifesta sovint conductes que corresponen a una edat inferior (conductes regressives)
- 5 Manca de plor i absència de queixa davant del dolor
- 6 Es mostra inquiet/a, neguitós/a
- 7 Presenta trastorns d'alimentació (vòmits, diarrees, anorèxia del lactant)
- 8 Presenta desordres greus associats amb el dormir

B7. L'infant presenta comportaments d'autoestimulació compulsiva

- 1 Fa balancejos compulsius
- 2 Presenta masturbació compulsiva
- 3 Es dóna cops de cap de forma voluntària i repetida

B8. L'infant presenta comportaments sexualitzats inadequats per l'edat

- 1 Manifesta conductes i preocupacions sexuals o utilitza termes inadequats per la seva edat
- 2 Assetja o agredeix sexualment altres infants o adolescents
- 3 Manifesta, de forma recurrent, tenir por a un embaràs o a la sida
- 4 Mostra promiscuïtat sexual

B9. L'infant està adoptant rols que no li corresponen per edat

- 1 Assumeix responsabilitats impròpies de l'edat amb membres de la família o tasques de casa
- 2 Adopta un rol cuidador respecte als progenitors o guardadors (inversió de rols)

C. DESENVOLUPAMENT I APRENTATGE DE L'INFANT

C1. L'infant presenta dificultats destacables en els aprenentatges escolars

- 1 Manifesta problemes d'atenció i concentració
- 2 Presenta poca constància en les activitats escolars i deixa de fer els deures amb freqüència
- 3 Està matriculat a un nivell inferior al que li correspon per edat o en un recurs especial
- 4 Presenta dificultats d'aprenentatge
- 5 Presenta canvis sobtats en el seu rendiment escolar
- 6 Presenta repetits canvis de centre educatiu al llarg de l'escolaritat

C2. L'infant presenta un retard en el desenvolupament

- 1 Presenta retard en l'adquisició de capacitats verbals, cognitives o socials pròpies de l'edat
- 2 No respon als estímuls com seria d'esperar per l'edat
- 3 No se li observen habilitats i/o el to motriu pròpies de l'edat
- 4 Presenta pes i talla molt inferiors per l'edat
- 5 No mostra joc imitatiu/manipula els objectes de manera estereotipada sense desig d'explorar

C3. L'infant sovint té dificultats en el control d'esfínters

- 1 Presenta problemes d'enuresi, amb relativa freqüència
- 2 Presenta problemes d'encopresi, amb relativa freqüència

C4. Presenta problemes amb l'assistència escolar

- 1 Marxa de classe o d'escola davant qualsevol contrarietat
- 2 Fa faltes d'assistència injustificades i/o absentisme escolar o laboral
- 3 Ha abandonat l'escolaritat en etapa obligatòria

D. RELACIÓ DELS PROGENITORS O GUARDADORS AMB L'INFANT

D1. Els progenitors o guardadors manifesten rebuig vers l'infant

- 1 Manifesten una imatge negativa de l'infant i no li reconeixen valor positiu
- 2 Li repeteixen que no l'estimen
- 3 Es riuen de les seves dificultats
- 4 El critiquen, avergonyeixen, desqualifiquen, insulten, ridiculitzen o amenacen
- 5 Minimitzen els episodis de pena, malaltia o dany físic de l'infant
- 6 Manifesten enuig quan l'infant es fa mal
- 7 No s'observa mai cap expressió física d'afecte del progenitor/a vers l'infant
- 9 Són coneixedors de la situació de maltractament que pateix i no el protegeixen
- 10 Són coneixedors de la situació d'abús sexual que pateix i no el protegeixen
- 11 No permeten a l'infant contacte tàctil amb ells (carícies, moixaines, tendresa...)
- 12 El fan fora de casa o diuen que no volen saber res d'ell
- 13 Tracten de manera molt desigual els germans

D2. El seguiment i control de la salut de l'infant no sembla l'adequat

- 1 Porten l'infant malalt a l'escola
- 2 No atenen les malalties o danys físics de l'infant
- 4 No tenen cura de les deficiències visuals, auditives, etc. de l'infant
- 6 No assisteixen als serveis especialitzats indicats o derivats (atenció precoç, salut mental)
- 7 No accepten la malaltia de l'infant i per tant no li proporcionen l'assistència que necessita

D3. Hi ha sospites de manipulació de la salut de l'infant per part dels progenitors

- 1 Porten sovint medicaments a l'escola sense justificant mèdic
- 2 Li atribueixen sovint malalties dubtoses o símptomes no observats a l'escola
- 4 Fa faltes d'assistència reiterades per malalties sense justificació mèdica
- 6 Fa múltiples ingressos hospitalaris

D4. Els progenitors o guardadors aïllen l'infant de l'entorn social

- 1 Es mostren extremament protectors o controladors de l'infant
- 2 No deixen a l'infant estar amb amics
- 3 Eviten que l'infant es relacioni amb altres adults que no siguin ells
- 4 Li repeteixen que no hi ha ningú més en el món en qui es pugui confiar, fora d'ells
- 5 Es mostren molt possessius respecte a l'infant

D5. Els progenitors o guardadors es despreocupen de les activitats escolars i d'oci de l'infant

- 1 S'obliden de recollir l'infant a l'escola o el vénen a recollir o el porten molt tard
- 2 Es despreocupen per l'oci de l'infant
- 3 No es preocupen pels continguts de les activitats que fa l'infant (violència, pornografia...)
- 5 Hi ha un abandonament escolar consentit i/o afavorit
- 6 No assisteixen a les reunions ni entrevistes amb l'escola quan se'ls cita
- 7 Són causants o consentidors de les faltes d'assistència i/o absentisme escolar de l'infant

8 Desconeixen el curs on va, el professor, els seus amics, quines activitats ha de fer...

9 No es preocupen de que l'infant porti el material escolar (xandall...)

D6. Els progenitors o guardadors no atenen les necessitats bàsiques de l'infant

1 Desatenen les necessitats bàsiques de l'infant (alimentació, higiene...)

2 No respecten els hàbits o rutines que l'infant necessita (hores de son/descans, àpats...)

5 Mostren un desconeixement de les necessitats emocionals i d'estimulació de l'infant

6 No li faciliten l'ajuda/orientació que necessita o no col·laboren amb els serveis que l'atenen

7 S'encarreguen de l'infant altres familiars, amics o veïns no adequats

8 S'encarreguen de l'infant altres familiars, amics o veïns per despreocupació dels progenitors

9 Es dona una absència de supervisió de l'infant (risc d'accidents domèstics)

10 Prioritzen assumptes propis en detriment de l'atenció a l'infant, podent evitar-ho

D7. Els progenitors o guardadors terroritzen o intimiden l'infant

1 Terroritzen l'infant (amenacen amb mutilar-lo, matar-lo, vendre'l, trenquen les seves coses)

2 Utilitzen sistemàticament la por com a forma de disciplina

3 Mostren violència manifesta contra les persones davant de l'infant

5 Amenacen a l'infant en fer-li mal, diuen que no responen dels seus actes

6 Utilitzen un tracte colèric i explosiu amb l'infant

7 Mostren violència manifesta contra animals o coses davant de l'infant

D8. Els progenitors o guardadors poden estar explotant o corrompent l'infant

1 Hi ha indicis que podrien estar forçant o consentint una situació d'explotació laboral

3 Hi ha indicis que fan pensar que podrien estar forçant l'infant en activitats sexuals

5 Utilitzen l'infant per la mendicitat

7 Fan actes sexuals davant l'infant o el sotmeten a veure material pornogràfic

8 Subministren substàncies tòxiques a l'infant (alcohol, cànnabis, tabac, etc)

D9. Els progenitors o guardadors mostren incapacitat de control de l'infant

1 Es queixen sovint que "no poden" amb l'infant, que els és massa difícil

2 Manifesten que volen ingressar-lo en un centre a causa de la seva conducta

3 Manifesten que tenen por de l'infant i/o que n'han rebut amenaces o els ha agredit

4 Manifesten que té atacs de violència incontrolable

D10. Els progenitors o guardadors mostren pautes educatives no adequades amb l'infant

1 Utilitzen el càstig físic com a mètode habitual de disciplina

2 Utilitzen habitualment mètodes o pautes educatives extremament rígids i poc flexibles

3 No tenen en compte la seva opinió en cap de les decisions que l'afecten directament

- 4 El pressionen de manera desmesurada perquè tregui bones notes o destaquí en alguna activitat
- 5 Inculquen en l'infant odi o prejudicis religiosos, ètnics, culturals o d'altre tipus
- 6 El culpabilitzen dels problemes familiars (no fa prou per ells, es presenten com a màrtirs)
- 7 Utilitzen l'infant en el conflicte conjugal/ de parella. Es constata una manipulació de l'infant.
- 9 Toleren absolutament tots els comportaments de l'infant sense posar-li cap límit
- 10 Utilitzen pautes educatives incoherents i/o disparitat de criteris educatius dels progenitors de forma manifesta

D12. Situacions que fan que l'infant es trobi greument desprotegit

- 3 No han anat a recollir l'infant a l'escola, i la policia no es localitza ningú que se'n pugui fer càrrec
- 4 No han anat a recollir l'infant a l'escola i no es localitza ningú que se'n pugui fer càrrec
- 8 No segueixen els tractaments per malalties greus en greu risc per la seva vida
- 11 Amenacen amb matar l'infant

D13. Els progenitors o guardadors poden estar maltractant físicament l'infant o abusant-ne sexualment

- 1 Poden ser els causants de les lesions físiques de l'infant
- 2 Poden estar abusant sexualment de l'infant
- 3 Poden haver afavorit una mutilació genital femenina o estar en risc de fer-ho

D14. L'infant està vivint en un entorn familiar violent

- 1 Es donen relacions violentes entre la parella
- 3 Hi ha agressions mútues entre progenitors i fills

E. CONTEXT SOCIAL, FAMILIAR I PERSONAL DE L'INFANT

E1. Els progenitors o guardadors poden tenir una addicció a l'alcohol o altres drogues en el contacte amb el centre educatiu (visites, recollides escolars...

- 1 Presenten símptomes compatibles amb un abús d'alcohol
- 2 Presenten símptomes compatibles amb un abús d'altres drogues

E2. Els progenitors o guardadors poden estar patint algun trastorn mental

- 1 Presenten símptomes compatibles amb algun trastorn mental

E3. Els progenitors o guardadors presenten una discapacitat intel·lectual

- 1 Presenten dificultats que fan pensar que pot tenir alguna discapacitat intel·lectual

E4. Els progenitors o guardadors presenten una malaltia física

- 1 Pateixen alguna malaltia física greu

E8. Situació personal o familiar d'especial consideració

- 1 Algun dels progenitors està a la presó
- 2 Ambdós progenitors estan a la presó

E9. El nucli familiar té dificultats socials, econòmiques i/o d'organització

- 1 No té suport social i/o familiar
- 2 Té insuficiència d'ingressos econòmics per garantir la cura bàsica de l'infant
- 3 Els progenitors són adolescents amb greus dificultats econòmiques o manca de suport social i/o familiar.
- 4 És un nucli monoparental amb greus dificultats econòmiques o amb manca de suport social i/o familiar.
- 7 Es donen canvis constants de domicili
- 8 Canvis freqüents de parella i/o dels referents adults de l'infant (canvis de cuidadors)

E10. El nucli familiar viu en un context social d'especial consideració

- 1 Viuen en una situació d'aïllament en zona rural
- 2 Viuen en un campament provisional de caravanes
- 3 Habiten en una zona amb concentració de població en situació de dificultat social
- 4 El context familiar, cultural o religiós és poc afavoridor dels drets de l'infant o de la dona

E11. Els guardadors o progenitors presenten un aspecte físic molt desfavorable

- 1 La seva higiene és molt deficient
- 2 Presenten sovint lesions físiques

E12. Les condicions personals de l'infant el poden fer més vulnerable

- 1 L'infant pateix una malaltia crònica
- 2 L'infant té alguna discapacitat física, intel·lectual o sensorial
- 3 Presenta algun trastorn mental

3. FACTORS DE RISC DE MALTRACTAMENT

Factors associats a l'infant o adolescent

- Irritabilitat
- Hiperactivitat
- Plor continu
- Prematuritat
- Baix pes al néixer
- Retard mental
- Malformacions
- Patologia crònica
- Trastorns del comportament

Factors relacionats amb l'estructura familiar

- Història familiar de maltractaments (antecedents en pares o altres membres)
- Consum habitual de tòxics (alcoholisme, drogoaddicció, etc,)
- Desestructuració familiar: parelles conflictives, separacions patològiques...
- Delinqüència
- Prostitució
- Promiscuïtat
- Pares amb alteracions psicopatològiques
- Pares amb dèficits mentals
- Pares rígids i autoritaris
- Inestabilitat emocional
- Excés d'afecte
- Manca d'afecte
- Fill no desitjat
- Pares adolescents
- Pares primerencs grans
- Família monoparental sense xarxa de suport i/o dificultats econòmiques
- Pares que tenen i practiquen condicions i creences extremes (pel que fa a la religió, nutrició, etc)

Factors relacionats amb els àmbits social, econòmic i cultural

- Atur, inestabilitat laboral
- Pobresa
- Problemes d'habitatge
- Manca de suport social familiar.
- Aïllament social
- Immigració
- Canvis freqüents de domicili
- Excés de vida social
- Excés de treball
- Competitivitat excessiva

La combinatòria d'observacions amb els factors de risc poden ajudar a detectar una possible situació de maltractament

4. DOCUMENT DE RECOLLIDA ESCOLES

Exp. desamparament/Tutela.....
Nom infant o adolescent

.....Cap del servei d'Atenció a la Infància i l'Adolescència de.....del
Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya

FAIG CONSTAR

Que en data la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència ha apreciat la situació de desamparament de l'infant/adolescent....., en aplicació de la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

Aquesta resolució de desamparament comporta l'assumpció automàtica per part de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència de les funcions tutelars sobre l'infant o adolescent i implica la suspensió de la potestat del pare i de la mare o de la tutela ordinària, durant el temps de la seva vigència, d'acord amb el que estableix l'article 109 de la Llei esmentada .

L'assumpció de les funcions tutelars respecte de implica d'acord amb l'article 2 del Reglament de protecció dels menors desamparats, aprovat per Decret 2/1997, de 7 de gener, que la Direcció General d'Atenció a la Infància assumeix la representació de l'infant/adolescent i la seva guarda en els termes establerts per la legislació civil catalana.

Per tal de fer efectiva aquesta resolució de desamparament i dur a terme les actuacions dirigides a assolir la protecció efectiva de l'infant/adolescent..... i com a entitat pública competent en matèria de protecció a la infància i adolescència, us sol·licito, en la meua qualitat de representant legal de l'infant/adolescent, la vostra col·laboració per dur a terme la seva recollida en el vostre centre educatiu, i a aquests efectes us demano i autoritzo a que el/la lliureu al professional acreditat de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

Lloc i data

Signatura. Cap de servei

5.ORGANITZACIÓ TERRITORIAL DE LA DGAIA (SERVEI TERRITORIAL, EFI I UDEPMI)

SERVEI D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA DE BARCELONA CIUTAT
Tel. 934831000

Secció d'Atenció a Menors Estrangers sense Referents Familiars

Equip Funcional d'Infància 1-EFI 1- MENORS ESTRANGERS NO ACOMPANYATS (MENA)

Secció d'Atenció a Menors de Barcelona Ciutat

Equip Funcional d'Infància 2-EFI 2 (Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Martí)

Equip Funcional d' Infància 3-EFI 3 (Eixample-Gràcia, Sants-Montjuïc, Les Corts-Sarrià-Sant Gervasi)

Equip Funcional d'Infància 4-EFI 4 (Raval Nord, Raval Sud, Casc Antic, Gòtic-Barceloneta, Sant Andreu)

SERVEI D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA DE LES COMARQUES DE BARCELONA-
Tel. 934831000

Secció Àrea Metropolitana

Equip Funcional d'Infància 5-EFI 5 (Badalona, Hospitalet LL., St. Adrià Besòs, Sta. Coloma de Gramenet)

Equip Funcional d' Infància 6-EFI 6 (Baix Llobregat)

Secció Barcelona Comarques

Equip Funcional d'Infància 7-EFI 7 (Maresme, Vallès Oriental)

Equip Funcional d'Infància 8-EFI 8 (Sabadell, Terrassa, Vallès Occidental)

Equip Funcional d'Infància 9-EFI 9 (Anoia, Garraf-Alt Penedès, Bages-Berguedà, Osona)

SERVEI D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA DE GIRONA- Tel. 872 975 000

Equip Funcional d'Infància 1-EFI 1 (Garrotxa, Alt Empordà, Baix Empordà)

Equip Funcional d'Infància 2-EFI 2 (Girona, Gironès, La Selva)

**SERVEI D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA DE TARRAGONA-
Tel. 977 251 986**

Equip Funcional d'Infància 1-EFI 1 (Tarragona, Tarragonès, Baix Penedès)

Equip Funcional d'Infància 2-EFI 2 (Reus, Baix Camp)

**SERVEI D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA DE LLEIDA- Tel.
973 727 707**

**Equip Funcional d'Infància-EFI (Lleida, Lleida Sud, Segrià-La Noguera,
Lleida Nord)**

**SERVEI D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA DE TERRRES DE
L'EBRE. Tel. 977 280 999**

**Equip Funcional d'Infància-EFI (Lleida, Lleida Sud, Segrià-La Noguera, Lleida
Nord)**

**UNITAT DE DETECCIÓ I PREVENCIÓ DEL MALTRACTAMENT INFANTIL
(UDEPMI)
Tel. 900300777**

6. ORGANITZACIÓ DEPARTAMENT ENSENYAMENT

Departament d'Ensenyament 935 516 968 Via Augusta, 202-226 Barcelona
Consorci d'Educació de Barcelona 935 511 000 Barcelona
Servei Educatiu Ciutat Vella
Servei Educatiu Eixample
Servei Educatiu Gràcia
Servei Educatiu Horta-Guinardó
Servei Educatiu Les Corts
Servei Educatiu Nou Barris
Servei Educatiu Sant Andreu
Servei Educatiu Sant Martí
Servei Educatiu Sants-Montjuïc
Servei Educatiu Sarrià-Sant Gervasi
Servei Territorial a Barcelona Comarques 934 816 000 Barcelona
Servei Educatiu Ciutat de Badalona
Servei Educatiu Ciutat de l'Hospitalet de Llobregat
Servei Educatiu Ciutat de Sant Adrià de Besòs
Servei Educatiu de l'Alt Penedès
Servei Educatiu del Garraf
Servei Educatiu Santa Coloma de Gramenet
Servei Territorial al Baix Llobregat 936 859 450 Sant Feliu de Llobregat
Servei Educatiu de Castelldefels
Servei Educatiu del Baix Llobregat I
Servei Educatiu del Baix Llobregat II
Servei Educatiu del Baix Llobregat III
Servei Educatiu del Baix Llobregat IV
Servei Educatiu del Baix Llobregat V
Servei Educatiu del Baix Llobregat VI
Servei Educatiu del Baix Llobregat VII
Servei Educatiu del Baix Llobregat VIII
Servei Territorial al Vallès Occidental 937 484 455 Sabadell
Servei Educatiu del Vallès Occidental I
Servei Educatiu del Vallès Occidental II
Servei Educatiu del Vallès Occidental III
Servei Educatiu del Vallès Occidental IV
Servei Educatiu del Vallès Occidental V
Servei Educatiu del Vallès Occidental VI
Servei Educatiu del Vallès Occidental VII

Servei Educatiu del Vallès Occidental VIII
Servei Territorial al Maresme - Vallès Oriental 936 931 890 Mataró
Servei Educatiu de l'Alt Maresme
Servei Educatiu de Mataró
Servei Educatiu del Baix Maresme
Servei Educatiu del Vallès Oriental I
Servei Educatiu del Vallès Oriental II
Servei Educatiu del Vallès Oriental III
Servei Educatiu del Vallès Oriental IV
Servei Territorial a la Catalunya Central 936 930 590 Manresa
Servei Educatiu de l'Anoia
Servei Educatiu del Bages
Servei Educatiu del Berguedà
Servei Educatiu del Solsonès
Servei Educatiu d'Osona
Servei Territorial a Girona 872 975 000 Girona
Servei Educatiu de La Cerdanya
Servei Educatiu de la Garrotxa
Servei Educatiu de la Selva I
Servei Educatiu de la Selva II
Servei Educatiu de l'Alt Empordà
Servei Educatiu del Baix Empordà
Servei Educatiu del Gironès
Servei Educatiu del Pla de l'Estany
Servei Educatiu del Ripollès
Servei Territorial a Lleida 973 279 999 Lleida
Servei Educatiu de la Noguera
Servei Educatiu de la Segarra
Servei Educatiu de l'Alt Urgell
Servei Educatiu de l'Alta Ribagorça i la Val d'Ara
Servei Educatiu de les Garrigues
Servei Educatiu de l'Urgell
Servei Educatiu del Pla d'Urgell
Servei Educatiu del Segrià
Servei Educatiu dels Pallars
Servei Territorial a Tarragona 977 251 440 Tarragona
Servei Educatiu de la Conca de Barberà
Servei Educatiu de l'Alt Camp
Servei Educatiu de Reus-Baix Camp

Servei Educatiu del Baix Penedès
Servei Educatiu del Priorat
Servei Educatiu del Tarragonès
Servei Territorial a les Terres de l'Ebre 977 448 711 Tortosa
Servei Educatiu de la Terra Alta
Servei Educatiu de Ribera d'Ebre
Servei Educatiu del Baix Ebre
Servei Educatiu del Montsià

7. RUMI: COORDINACIÓ I TREBALL EN XARXA

El Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI) vol ser una base de dades d'abast nacional incorporada dins el Sistema d'Informació a la Infància i l'Adolescència (SINI@) i concebuda com un servei on-line de suport als professionals i institucions en la **coordinació, prevenció, detecció i notificació dels maltractaments infantils**.

El RUMI s'integrarà en una **base de dades estatal** creada amb el mateix objectiu i amb la finalitat de donar resposta a l'**European Network of National Observatories on Childhood**

Esdevindrà una eina, juntament amb el 900 300 777, de què disposarà el servei **INFÀNCIA RESPON**, per complementar els objectius que es proposa el servei: disposar d'una **eina on-line compartida de suport a professionals en la detecció, notificació i coordinació entre serveis i institucions en el maltractament infantil o risc social greu, i per a la gestió de la protecció immediata**.

S'està duent a terme per part de la **DGAIA**, la construcció del **WEB Infància Respon**.

Aquest **WEB** tindrà un **espai públic** que contindrà, a banda de Informacions diverses sobre la infància i l'adolescència, un **simulador** des del qual la ciutadania en general i els professionals de l'àmbit privat en particular, podran ésser orientats en les actuacions que cal dur a terme respecte un cas de maltractaments a infants/adolescents. Aquest simulador està ja disponible a hores d'ara al WEB del Departament de benestar Social i Família.